

ERHVERVSLIVET I KØBENHAVN

*Udarbejdet af Statistisk Kontor og IO. Kontor,
Økonomiforvaltningen, januar 2005.*

KØBENHAVNS KOMMUNE

BILAG TIL ERHVERVSPOLITISK STRATEGI 2005-2008

KØBENHAVNS KOMMUNE

BILAG TIL ERHVERVSPOLITISK STRATEGI 2005-2008

ERHVERVSLIVET I KØBENHAVN

*Udarbejdet af Statistisk Kontor og I0. Kontor,
Økonomiforvaltningen, januar 2005.*

Tekst og redaktion:

Københavns Kommune

Økonomiforvaltningen

www.kk.dk

Kommentarer kan indsendes til:

Københavns Kommune

Økonomiforvaltningen, I0. kontor

Rådhuset

15599 København V

Att. Jette V. Kristensen: jvk@okf.kk.dk

Disposition

1. Vision og strategi for Københavns Kommunes erhvervspolitik i 2005-2008	4
2. Sammenfatning.....	5
3. Generel erhvervsstatistik	6
3.1. Antal arbejdspladser	6
3.2. Antal virksomheder	9
3.3. Omsætning.....	11
3.4. Bruttoværditilvækst	13
4. København som metropol	16
4.1. København som kreativ by.....	16
4.2. København som vidensby.....	16
5. København som omdrejningspunkt	18
5.1. København som driver for udviklingen	18
5.2. Iværksætterier.....	20
6. København og globaliseringen.....	22
6.1. Private virksomheders eksport.....	22
6.2. Udenlandske investeringer	24

I. Vision og strategi for Københavns Kommunes erhvervspolitik i 2005-2008

København vil – i tæt samspil med private virksomheder, offentlige myndigheder og forsknings- og uddannelsesinstitutioner – styrke og udbygge byens position som:

- *Vidensbaseret, kreativ og mangfoldig metropol,*
- *omdrejningspunkt for vækst og udvikling i Danmark og Øresundsregionen,*
- *en aktør på den internationale scene, der udnytter globaliseringens muligheder.*

Styrkelse af København som **metropol** skal ske gennem:

- udvikling af Københavns kreative kvaliteter,
- rammebetingelser der gør det attraktivt for de kritiske vidensmedarbejdere at bosætte sig i København,
- rammebetingelser der understøtter vilkårene for de videns-, service-, kultur og handelsvirksomheder, som er karakteristiske for en metropol.

Styrkelse af København som **omdrejningspunkt** for vækst skal ske gennem:

- bred politisk og folkelig accept af København som driver for udviklingen i hele landet,
- offentligt privat samarbejde om brugerdreven innovation, der tager afsæt i, at mange af de kommunale og statslige opgaver, der løses i København kan udvikles i samarbejde med innovative virksomheder fra hele landet,
- støtte til iværksætterier,
- udvidelse af Københavns Kommunes fokus fra udelukkende at omfatte københavnske virksomheder til også at fokusere på Hovedstadsregionens og Øresundsregionens vækstvirksomheder.

Udnyttelse af **globaliseringens** muligheder gennem:

- tiltrækning af nye investeringer, arbejdspladser og turister til regionen,
- brugerdreven innovation,
- synliggørelse af København og danske virksomheder på den internationale scene.

2. Sammenfatning

I København genereres de fleste arbejdspladser i ressourceområderne Øvrige erhverv samt Offentlig administration – herunder statsadministrationen i landets ministerier og styrelser. Den største vækst skal findes inden for områder som Øvrige Erhverv, IT / Kommunikation, Bygge/Bolig og Turisme.

Med hensyn til antallet af virksomheder er det kendetegnende for København og den resterende Hovedstadsregion, at området Øvrige Erhverv fylder særdeles meget. Området rummer jo både rådgivningsbranchen som revisor- og advokatvirksomheder, men også mere traditionelle fremstillingserhverv er indeholdt. Derudover er de vigtigste sektorer i Hovedstadsregionen Bygge/Bolig og IT/Kommunikation. I det øvrige Danmark er det ligeledes Øvrige Erhverv fulgt af Fødevarer og Bygge/Bolig som de mest centrale sektorer.

Generelt viser omsætningstallene, at samtlige områder har haft en pæn omsætningsstigning i perioden 1999 og 2002, hvor der ligeledes som bekendt var en generel konjunkturfremgang. I både København og den resterende Hovedstadsregion er det Transport og IT/Kommunikation, som har haft den største fremgang, mens det er Fødevarer og Bygge/Bolig, der har haft størst fremgang i det øvrige Danmark.

Tallene for bruttoværditilvæksten viser bl.a., at det er kendetegnende at Bygge/bolig skiller sig markant ud i det øvrige Danmark, hvor der er langt ned til det næste område, som er Fødevarer. I København er det Transport, som genererer den største bruttoværditilvækst, og i Hovedstadsregionen er det Bygge/Bolig, men billedet er mere ”broget” i både København og Hovedstadsregionen, hvor flere ressourceområder spiller en vigtig rolle.

Med hensyn til eksport er Transport det område, som eksporterer langt mere i både København og den resterende Hovedstadsregionen, hvor det er Fødevarer, der skiller sig ud i det øvrige Danmark.

Når det gælder opstart af nye virksomheder viser tallene dels, at der er væsentligt flere iværksættere i København og i Hovedstadsregionen end i det øvrige Danmark. I København udgør nye virksomheder godt 15 pct. af de eksisterende virksomheder, hvilket må vurderes at være højt. De vigtigste områder er: Turisme, Forretningsservice, Fødevarer, Møbler/Beklædning, Øvrige Erhverv samt IT/Kommunikation. København toppe med andre ord som den region i Danmark, hvor der er flest iværksættere i forhold til det eksisterende antal virksomheder.

De generelle tal tyder dels på, at det stadig er de traditionelle erhverv som transport, der er vigtig for det københavnske erhvervsliv med hensyn til omsætning og eksport. Men samtidig tyder tallene på, at brancher som IT/Kommunikation og Turisme spiller en stadig vigtigere rolle med hensyn til f.eks. beskæftigelsen og iværksættere.

Tallene indikerer ligeledes, at vækst i områder som Møbler/Beklædning og Bygge/Bolig tyder på, at den kreative branche i København er ved at slå igennem. Begge områder er i vækst på en række områder som beskæftigelse og nye virksomheder.

Virksomhederne i København kræver højere kvalifikationer hos deres medarbejdere, hvilket den tiltagende uddannelseskluft mellem Hovedstadsregionen og resten af landet vidner om.

Det er København og Hovedstadsregionen, der tiltrækker de udenlandske investeringer i Danmark, hvilket tyder på, at regionen har potentialet til at styrke sin position som en metropol og den mest betydningsfulde metropol i Nord-Europa. København er sammen med Hovedstadsregionen og Øresundsregionen ved at indtage positionen som den vigtigste region i Nord-Europa.

3. Generel erhvervsstatistik

Indledningsvist skal det bemærkes, at tallene i denne redegørelse er bygget op således:

- Dels tal/data for Københavns Kommune,
- Dels tal/data for Hovedstadsregionen (HUR),
- Dels tal/data for det øvrige Danmark – minus Hovedstadsregionen (HUR).

Denne opdeling gælder for langt den meste statistik i denne redegørelse. Hensigten er at understrege evt. forskelle mellem de forskellige regioner i Danmark.

Det statistiske materiale baseres hovedsageligt på særkørsler fra Danmarks Statistik og på bearbejdede data fra Købmandsstandens Oplysningsbureau. Der benyttes en brancheopdeling i ressourceområder, hvor hvert område omfatter alle de brancher, der medvirker i produktionen af beslægtede slutprodukter (varer eller tjenesteydelser). Det giver mulighed for at indfange de nyere brancher såsom IT/Kommunikation og Medico/Sundhed. Denne opdeling har kun vanskeligt kunnet foretages helt korrekt på basis af en fintmasket brancheopdeling, og bruttoværditilvækst, omsætning og eksport er derfor opgjort på tillempede grovere branchestrukturer¹.

3.1. Antal arbejdspladser

Væksten i beskæftigelsen dækker fortsat over en væsentlig omstrukturering af arbejdspladstyper i København. I løbet af de seneste 20 år er der sket et markant fald i antallet af arbejdspladser inden for fremstillingserhvervene og modsat en vækst inden for brancher som forretningservice, samt hotel- og restaurationsbranchen.

Ser man på udviklingen i arbejdspladser fordelt på ressourceområder, som opdeler de enkelte brancher i erhvervstyper og dermed indfanger de nyere brancher såsom IT & Kommunikation samt Medico/Sundhed, er det muligt at tegne et tydeligere billede af erhvervsudviklingen.

Figur 1 viser antallet af arbejdspladser i Københavns Kommune fordelt på ressourceområderne i hhv. 1998 og 2002. To områder skiller sig markant ud fra de øvrige: både den

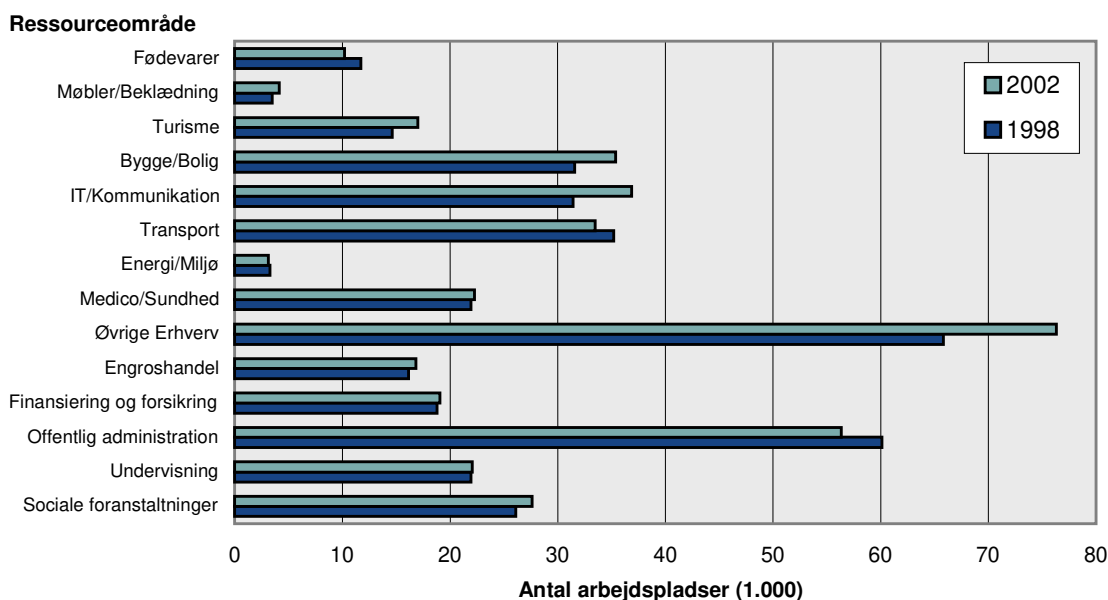
¹ Denne opdeling i ressourceområder har kun vanskeligt kunne foretages helt korrekt på basis af en fintmasket brancheopdeling. Således er bruttoværditilvækst, omsætning, eksport og antal ansatte opgjort på tillempede grovere branchestrukturer. Bruttoværditilvækst og antal ansatte er baseret på regionaliserede nationalregnskabsdata, mens omsætning og eksport baseres på regnskabsstatistik for firmaer efter hovedkontorsadresse og branche. Tal for omsætning og eksport dækker kun den private sektor.

Offentlige administration (med statsadministrationen beliggende i kommunen) samt gruppen af ”Øvrige erhverv²”. Denne gruppe genererer de fleste arbejdspladser i København med ca. 75.000, men er også vokset betragteligt i den 4-årige periode, hvorimod gruppen af Offentlig administration er faldet.

Antallet af arbejdspladser er også vokset i den 4-årige periode i områder som IT/ kommunikation, Bygge/bolig, Turisme, Møbler/beklædning samt i mindre grad i områderne Sociale foranstaltninger, Engroshandel og Medico/Sundhed.

Virksomheder inden for områder som Offentlig administration, Transport, Energi/miljø og Fødevarer har skabt færre jobs i 2002 end i 1998.

Figur 1. Antal arbejdspladser i København (fuldtidsbeskæftigede).

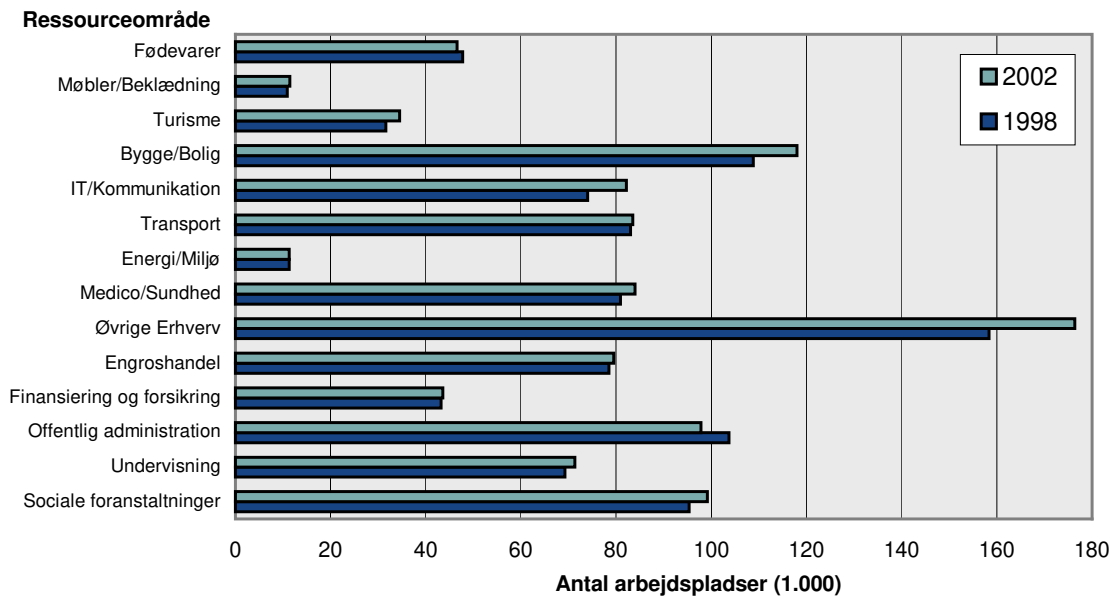

Figur 2 viser de tilsvarende tal fra Hovedstadsregionen, og her er billedet nogenlunde det samme. Gruppen af Øvrige erhverv er langt det største område, og det område der har været mest i vækst i den 4-årige periode. Andre områder i fremgang er: Bygge/bolig, IT/Kommunikation, Turisme og Medico/sundhed.

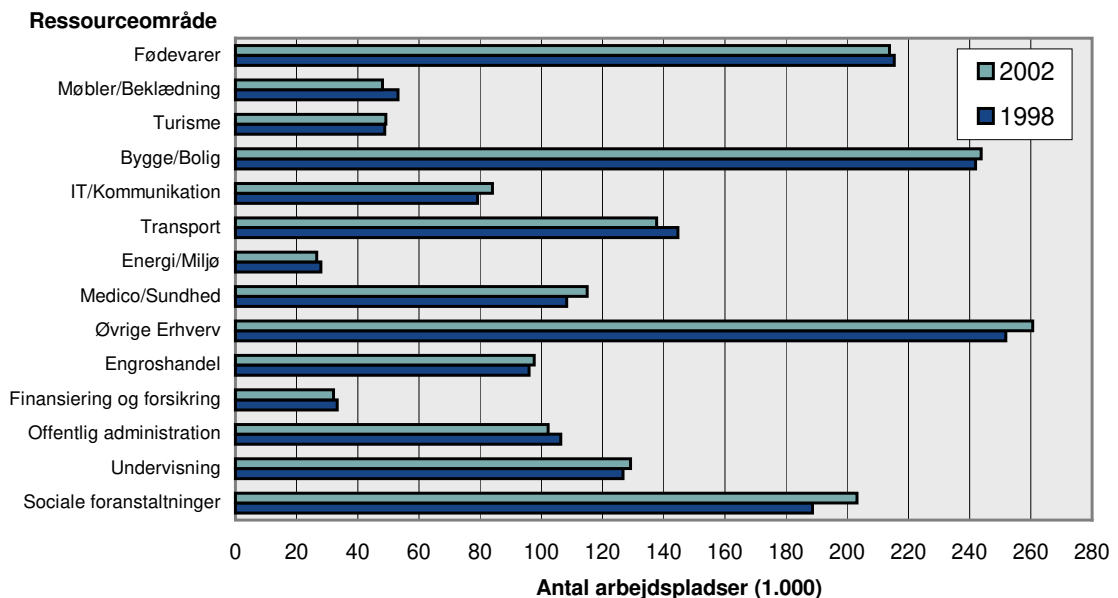
Flere af områderne har uændret antal arbejdspladser, og kun to områder skaber færre arbejdspladser i 2002 end i 1998: Offentlig administration og Fødevarer.

² Øvrige erhverv dækker over en lang række erhverv ifølge Danmarks Statistik – herunder kultur og fritid, renovation og personlig service m.v. Opdelingen i ressourceområder indfanger således ikke de nye tendenser inden for de kreative erhverv, der blandt andet er indeholdt i denne samlekategori ”øvrige erhverv”, men også optræder på tværs i de øvrige kategorier, f.eks. computerspil i kategorien IT/kommunikation.

Figur 2. Antal arbejdspladser i Hovedstadsregionen (fuldtidsbeskæftigede).

Figur 3. Antal arbejdspladser i hele landet ekskl. Hovedstadsreg. (fuldtidsbeskæftigede).

Figur 3 viser antallet af arbejdspladser i hele landet – ekskl. Hovedstadsregionen. Ligeledes her udgør gruppen af Øvrige erhverv det største område, men i markant mindre grad end i København og Hovedstadsregionen. Områderne Bygge/bolig og Fødevarer generer langt flere jobs i resten af landet end i Hovedstadsregionen.

Områder som har genereret flere jobs i den omtalte periode er: Sociale foranstaltninger, Øvrige erhverv, Medico/sundhed, IT/kommunikation samt Bygge/bolig. Områder i nedgang er Offentlig administration, Transport, Møbler/beklædning og Energi/miljø.

På baggrund af tallene om arbejdspladser kan det bl.a. påpeges, at tallene antyder, at den kreative branche er i vækst både i København og Hovedstadsregionen, idet både Bygge/bolig og Møbler/beklædning generer flere arbejdspladser i 2002 end i 1998, mens Møbler/beklædning har haft et fald i beskæftigelsen og Bygge/bolig en meget lille beskæftigelsesfremgang i det øvrige Danmark.

Ligeledes er det tydeligt, at Turisme har beskæftigelsesfremgang i både København og Hovedstadsregionen, hvor der er fald i beskæftigelsen i det øvrige Danmark.

Til slut kan der opsummeres, at de to ressourceområder IT/Kommunikation og Medico/Sundhed er i vækst med hensyn til beskæftigelsen i hele landet, men væksten er større i både København og Hovedstadsregionen – især med hensyn til IT/Kommunikation.

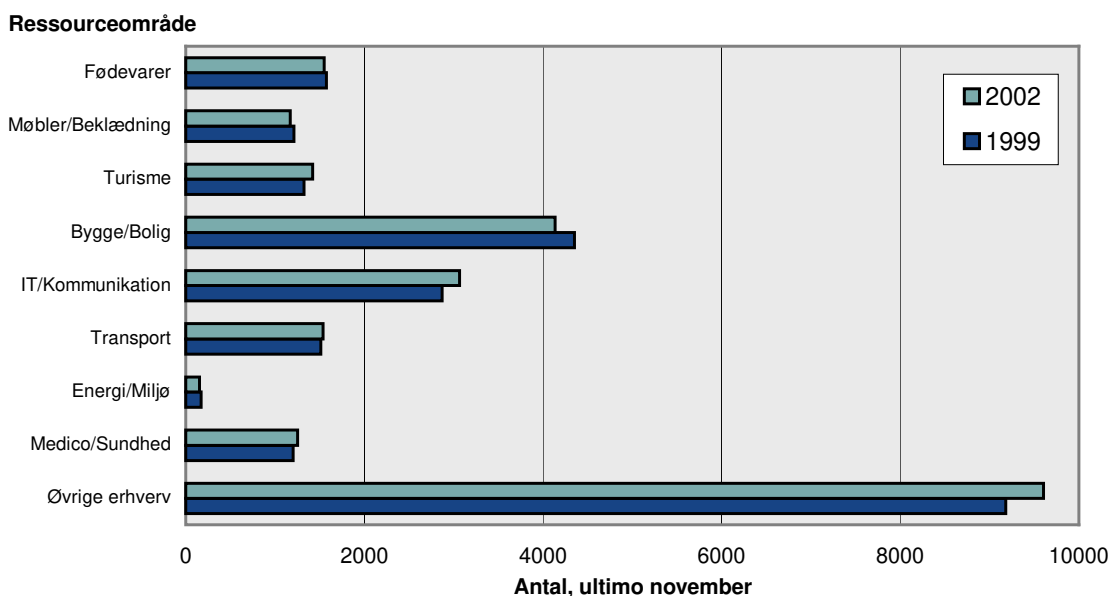
3.2. Antal virksomheder

Det samme billede gør sig gældende, når antallet af virksomheder undersøges nærmere.

Figur 4 viser, at langt de fleste virksomheder i København er under området "Øvrige erhverv" (næsten 10.000 i 2002), og at antallet af virksomheder i denne gruppe stiger betragteligt. Derudover er Bygge/bolig og IT/kommunikation områder med flest virksomheder.

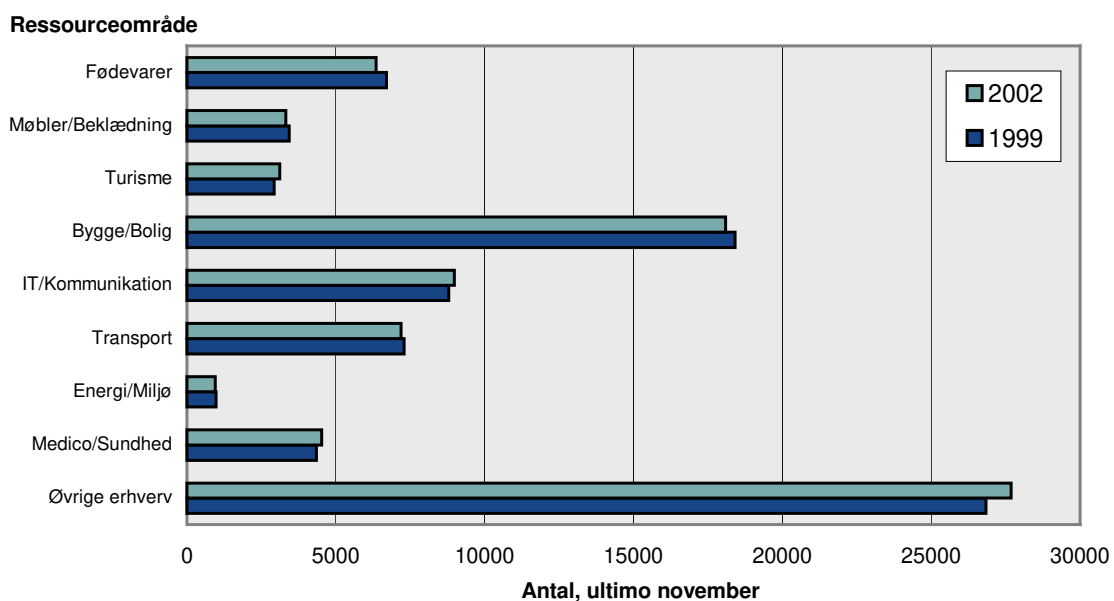
Områder med stigende antal virksomheder er udover Øvrige erhverv, IT/kommunikation, Turisme, Medico/sundhed og Transport. Områder med faldende antal virksomheder er Bygge/bolig, Energi/miljø og Møbler/beklædning.

Figur 4. Antal virksomheder i København.

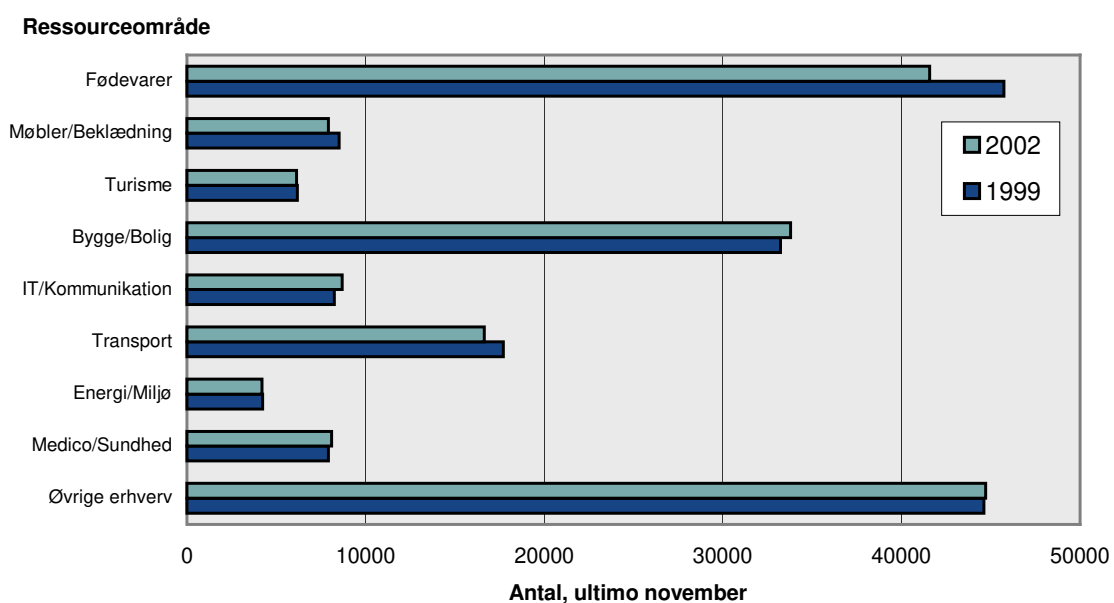

Figur 5 viser et tilsvarende billede for Hovedstadsregionen. De tre områder med flest virksomheder er: Øvrige erhverv, Bygge/bolig og IT/Kommunikation. Områder med stigende antal virksomheder er: Øvrige erhverv, IT/Kommunikation, Turisme og Medico/sundhed. Områder med faldende antal virksomheder er: Bygge/bolig, Fødevarer og Transport.

Figur 5. Antal virksomheder i Hovedstadsregionen.

Figur 6. Antal virksomheder i hele landet ekskl. Hovedstadsregionen.

Tallene fra hele landet minus Hovedstadsregionen afviger en del: Det er ligeledes her gruppen af virksomheder under Øvrige erhverv topper, men herefter er det Fødevarer og Bygge/Bolig.

Områder, som har et stigende antal virksomheder er især Bygge/bolig og i mindre grad IT/Kommunikation og Medico/Sundhed. Områder som rummer et faldende antal virksomheder er: Fødevarer, Transport og Møbler/Beklædning.

Med hensyn til antallet af virksomheder er det kendetegnende for København og den resterende Hovedstadsregion, at området Øvrige Erhverv fylder særdeles meget. Området rummer jo både rådgivningsbranchen som revisor- og advokatvirksomheder, men også mere traditionelle fremstillingserhverv er indeholdt. Derudover er de vigtigste sektorer i Hovedstadsregionen Bygge/Bolig og IT/Kommunikation. I det øvrige Danmark er det ligeledes Øvrige Erhverv fulgt af Fødevarer og Bygge/Bolig som de mest centrale sektorer.

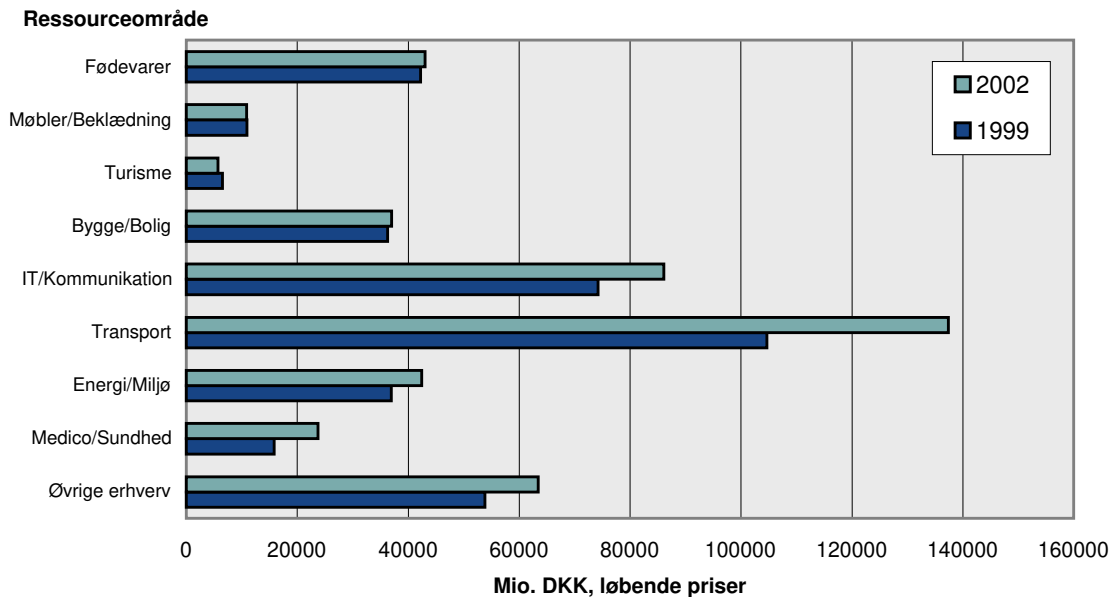
3.3. Omsætning

Tal for virksomhedernes omsætning omfatter kun den private sektor og reelt kun aktive private virksomheder (over 0,5 årsværk i løbet af året). Virksomheder med flere filialer er placeret efter deres hovedkontors adresse, hvorfor især København og delvis Hovedstadsregionen er væsentligt overrepræsenteret.

Figur 7 viser virksomhedernes omsætning i København, og her skiller tre områder sig markant ud: Transport, IT/Kommunikation og Øvrige erhverv. Således er det også disse tre områder, der har haft den største vækst i omsætning i den 3-årige periode 1999-2002. Det skal dog bemærkes, at tallene for Transport blandt andet er påvirket af væsentlige DSB-aktiviteter, der indgår i perioden på grund af overgang fra offentlig til privat virksomhed.

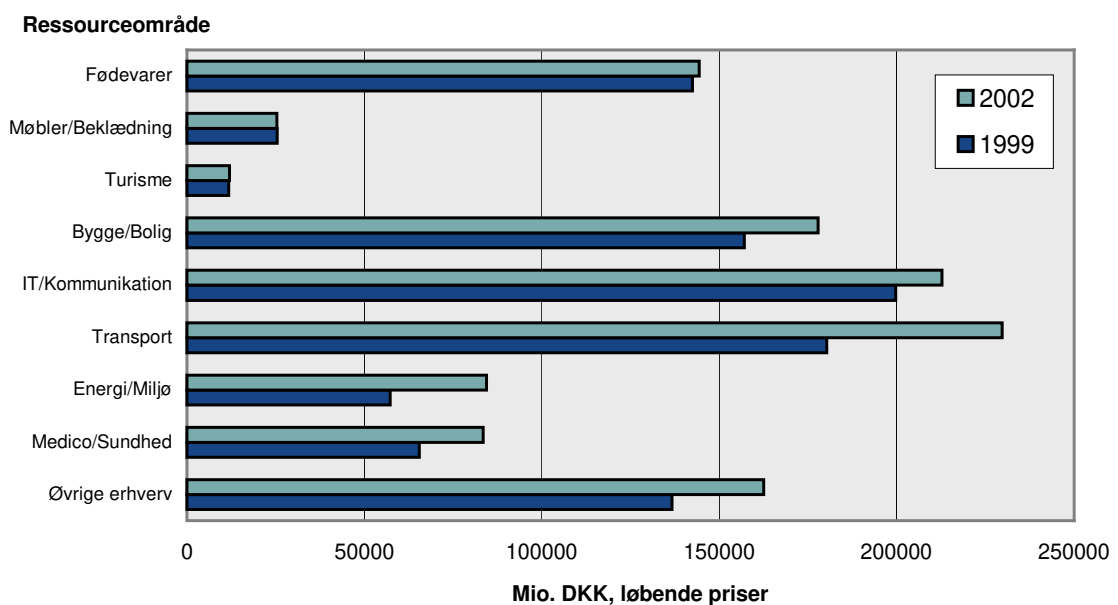
Alle områder viser vækst i omsætningstallene – herunder Medico/Sundhed, Energi/Miljø og Fødevarer. Kun området Turisme har et mindre fald i omsætningen.

Figur 7. Omsætning i København.

Nedenstående **figur 8** viser nogenlunde det samme billede for Hovedstadsregionen: Områderne Transport, IT/Kommunikation, Bygge/Bolig og Øvrige Erhverv er både markant større end de øvrige områder, og de har en større fremgang i omsætningen. Områder som Medico/Sundhed og Energi/miljø har ligeledes en pæn fremgang i omsætningen, mens Fødevarer har et svagt fald.

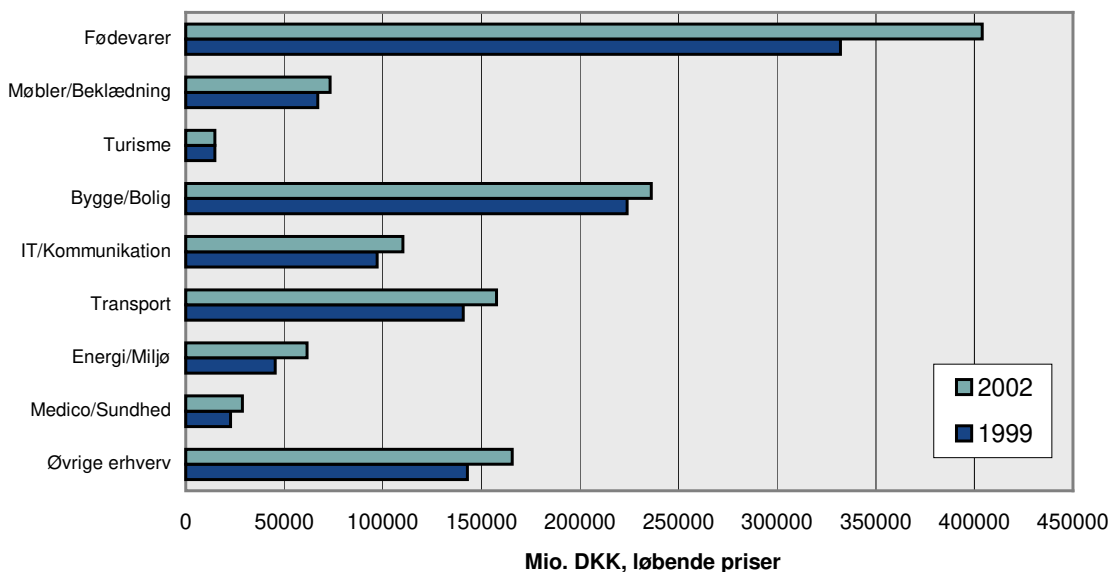
Figur 8. Omsætning i Hovedstadsregionen.

Tallene fra hele landet minus Hovedstadsregionen (**figur 9**) viser et markant anderledes billede: her er Fødevarer langt det største område, og det område med langt den største fremgang i omsætningen i perioden 1999-2002. Derudover er der stigning i omsætningen i samtlige ressourceområde, med undtagelse af Turisme, hvor der tilsyneladende er en stagnation.

Figur 9. Omsætning i hele landet minus Hovedstadsregionen.

Ressourceområde

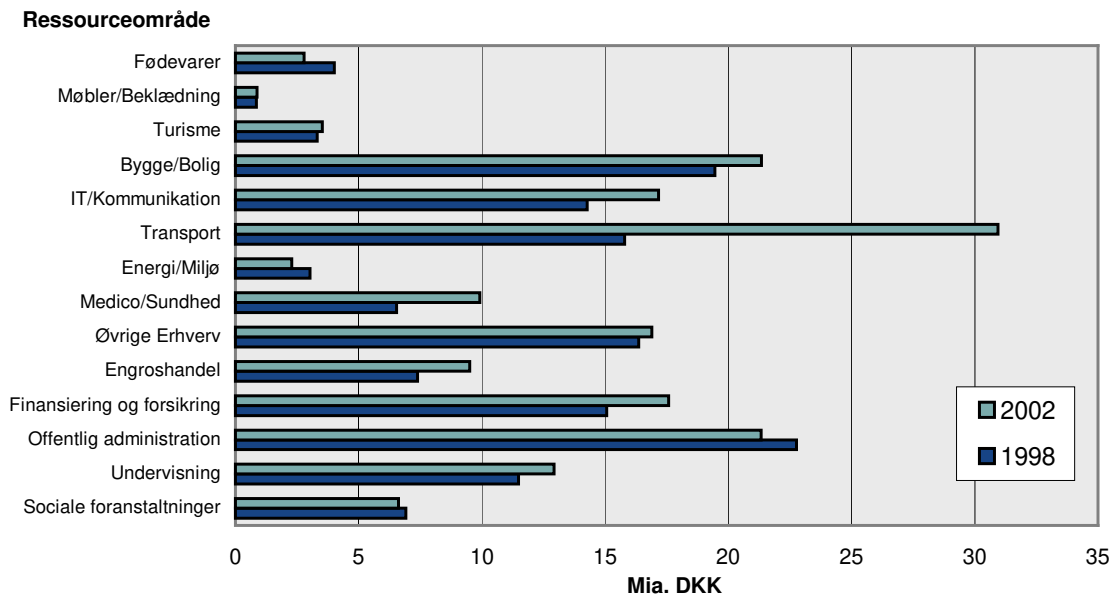
Generelt viser omsætningstallene, at samtlige områder har haft en pæn omsætningsstigning i perioden 1999 og 2002, hvor der ligeledes som bekendt var en generel konjunkturfremgang. I både København og den resterende Hovedstadsregion er det Transport og IT/Kommunikation, som har haft den største fremgang, mens det er Fødevarer og Bygge/Bolig, der har haft størst fremgang i det øvrige Danmark. Tallene skal selvfølgelig tages med forbehold i henhold ti, at omsætningen beregnes efter en virksomheds hovedkontor.

3.4. Bruttoværditilvækst

Udviklingen i bruttoværditilvæksten viser, hvor meget de enkelte erhvervsområder bidrager til i samfundsmæssig vækst, idet det er udtryk for produktionsværdien fratrukket forbrug i produktionen.

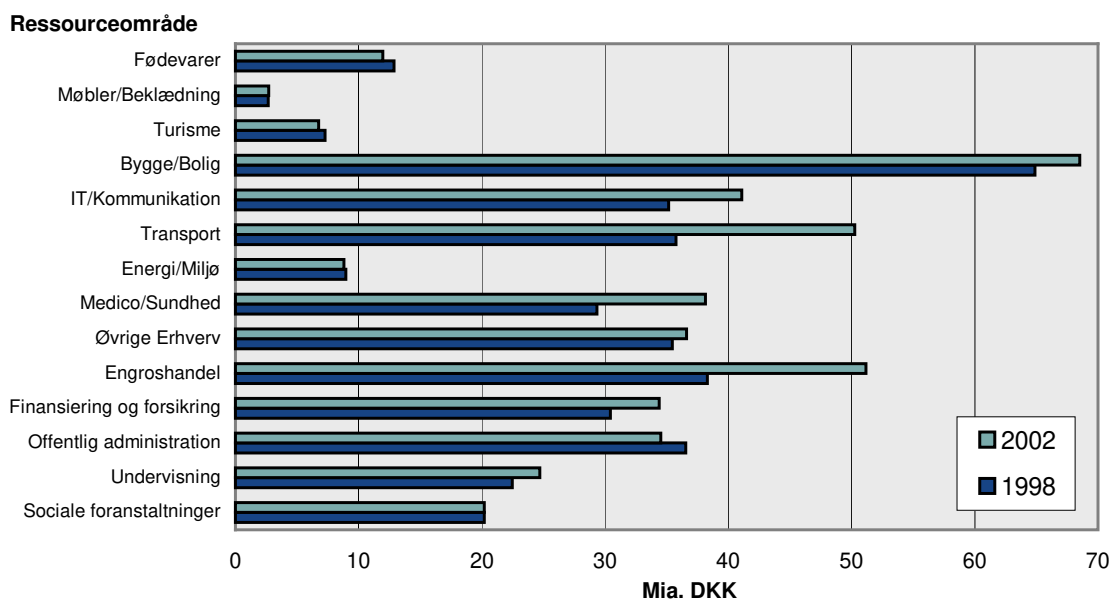
Nedenstående **figur 10** viser udviklingen i bruttoværditilvæksten i København fordelt på de enkelte ressourceområder. Tallene viser, at Transport adskiller sig markant fra de øvrige områder dels som det område med langt den største bruttoværditilvækst, dels som det område med langt den største stigning i den 4-årige periode 1998-2002. Områder som IT/Kommunikation, Medico/Sundhed og Finansiering/Forsikring har ligeledes oplevet store stigninger i bruttoværditilvæksten. Energi/Miljø og Fødevarer har haft faldende bruttoværditilvækst.

Figur 10. Bruttoværditilvækst i virksomheder i København.

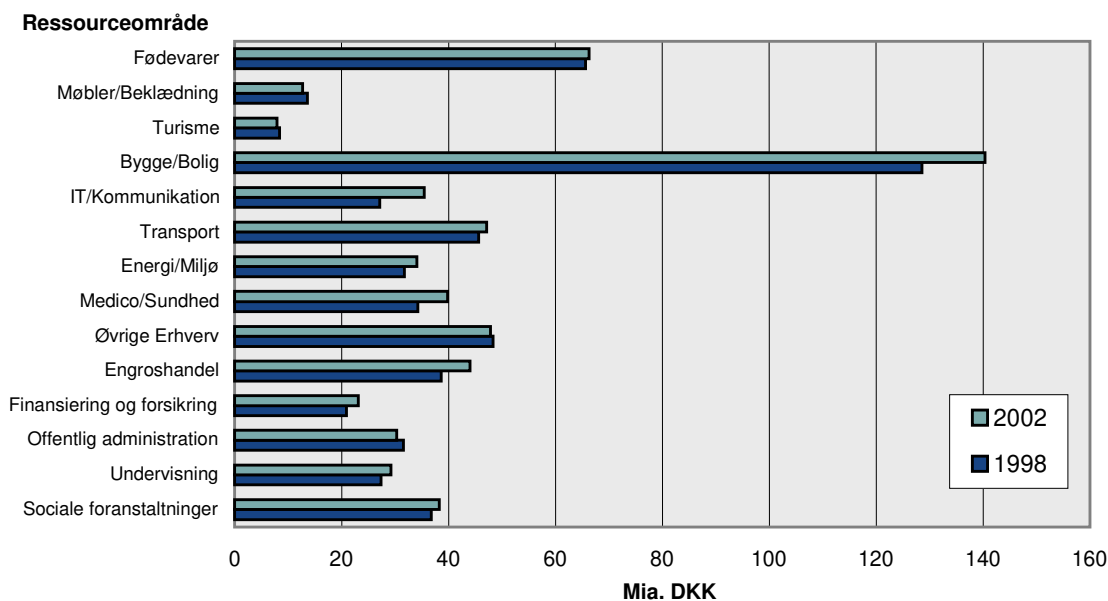
Tallene for Hovedstadsregionen viser, at især 3 områder har en stor bruttoværditilvækst: Bygge/bolig, Engroshandel og Transport. Ligeledes har områderne IT/Kommunikation, Medico/sundhed og Finansiering/forsikring haft en relativ pæn stigning i bruttoværditilvæksten i den 4-årige periode. Områderne Offentlig administration samt Fødevarer har oplevet en mindre tilbagegang i bruttoværditilvæksten ifølge tallene.

Figur 11. Bruttoværditilvækst i virksomheder i Hovedstadsregionen.

Tallene fra hele landet – ekskl. Hovedstadsregionen viser, at Bygge/bolig er det altdominerende ressourceområde, og at området er i vækst. Derudover er mindre stigning i bruttoværditilvæksten især i områder som IT/Kommunikation, Engroshandel og Medico/Sundhed. Tilsvarende er der faldende bruttoværditilvækst i områderne Turisme, Møbler/beklædning og Offentlig administration.

Figur 12. Bruttoværditilvækst i virksomheder i hele landet ekskl. Hovedstadsregionen.

Tallene for bruttoværditilvæksten viser bl.a., at det er kendetegnede, at Bygge/bolig skiller sig markant ud i det øvrige Danmark, hvor der langt ned til det næste område, som er Fødevarer. I København er det Transport, som genererer den største bruttoværditilvækst, og i Hovedstadsregionen er det Bygge/Bolig, men billedet er mere "brog-et" i både København og Hovedstadsregionen.

4. København som metropol

4.1. København som kreativ by

De kreative erhverv, som omfatter TV/radio, mode, bøger, reklame, musik, forlystelser, billedkunst, computerspil, arkitektur, design, teater og film, har de seneste år oplevet en enorm vækst, der forventes at fortsætte. For eksempel er omsætningen inden for de seneste 10 år inden for filmbranchen mere end fordoblet til 5,6 mia. kr. i 2002, mens både omsætningen (2,2 mia. kr.) og eksporten (450 mio. kr.) inden for design er firedoblet inden for de sidste 10 år.

Figur 13. Vækst i den kreative branche i København, Københavns Kommune 2004.

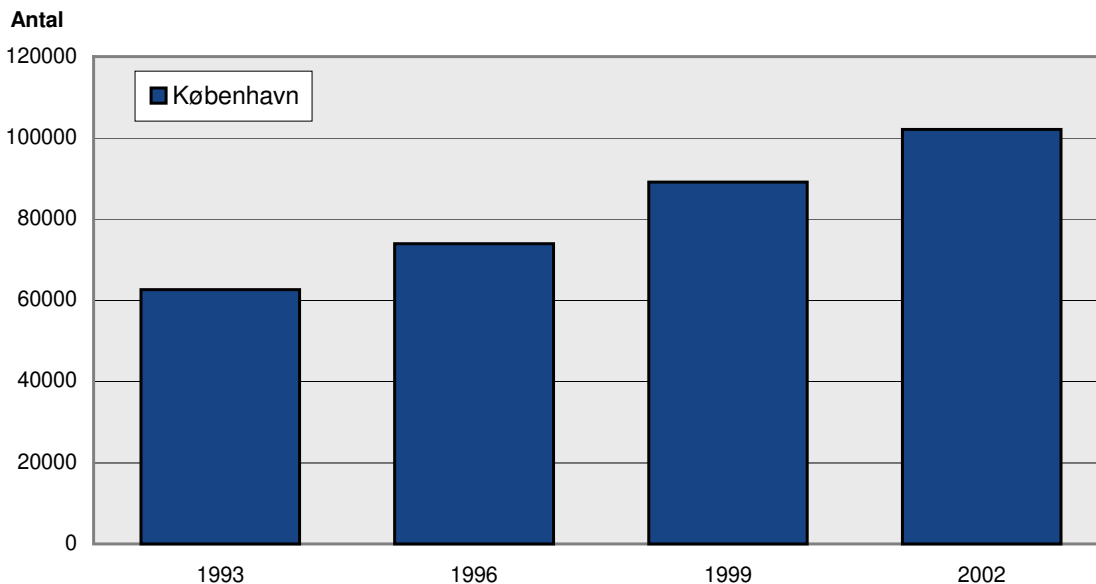
Vækst i beskæftigelsen i den kreative branche i København	Vækst i antal arbejdspladser 1993-2002	Vækst i pct. 1993-2002
Musik	307	68,8
Teater	464	19,5
Bøger	-1138	-25,3
Kunsthandel	8	5,5
Film/video	1575	116,6
Trykte medier	94	1,5
Radio/TV	776	65,4
Arkitektur	921	73,9
Design	760	247,6
Legetøj/forlystelser	444	87,1
Den kreative branche – samlet	4211	23,1

Tallene for den kreative branche viser ligeledes, at næsten hver 4. kreativ virksomhed i Danmark er beliggende i Københavns Kommune i 2002. Der er i alt 4.276 kreative virksomheder i København med i alt 22.419 arbejdspladser – dvs. 5,2 medarbejder i gennemsnit.

4.2. København som vidensby

Udviklingen i sammensætningen af arbejdskraften i Hovedstadsregionen viser en stigning i anvendelsen af højtuddannet arbejdskraft. Dette afspejler den specialisering, der er foregået i Hovedstadsregionen inden for de vidensbaserede erhverv.

Nedenstående tabel viser stigningen i antallet af 20-64 årige borgere i København med en videregående uddannelse igennem de sidste ti år:

Figur 14. Udviklingen i antallet af 20-64 årige i København med en videregående

Tallene viser, at københavnere med en videregående uddannelse er vokset betragteligt gennem 90'erne. Nedenstående tabel viser endvidere, at københavnere har fået et højere uddannelsesniveau end resten af landet gennem dette årti.

Figur 15. Antal borgere med videregående uddannelse.

Borgere 20-64 år med videregående uddannelse, i pct.	1993	2002
København	20,8	29,3
Hovedstadsregionen	21,8	27,9
Hele landet.....	17,9	22,8

Kilde: Københavns Statistiske Kontor.

Tal fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd viser ligeledes, at de beskæftigedes uddannelse har ændret sig markant i årene fra 1993 til 2003. Således er der i Københavns Kommune blevet 6,4 pct. flere beskæftigede med en lang videregående uddannelse i 2003 end i 1993, i Hovedstadsregionen er der blevet 3,6 pct. flere, og i landet som helhed ekskl. Hovedstadsregionen er der blevet 0,9 pct. flere beskæftigede med en lang videregående uddannelse i 2003 end i 1993.

Med andre ord er uddannelseskloften mellem Hovedstadsregionen og resten af landet blevet markant større igennem de seneste årti.

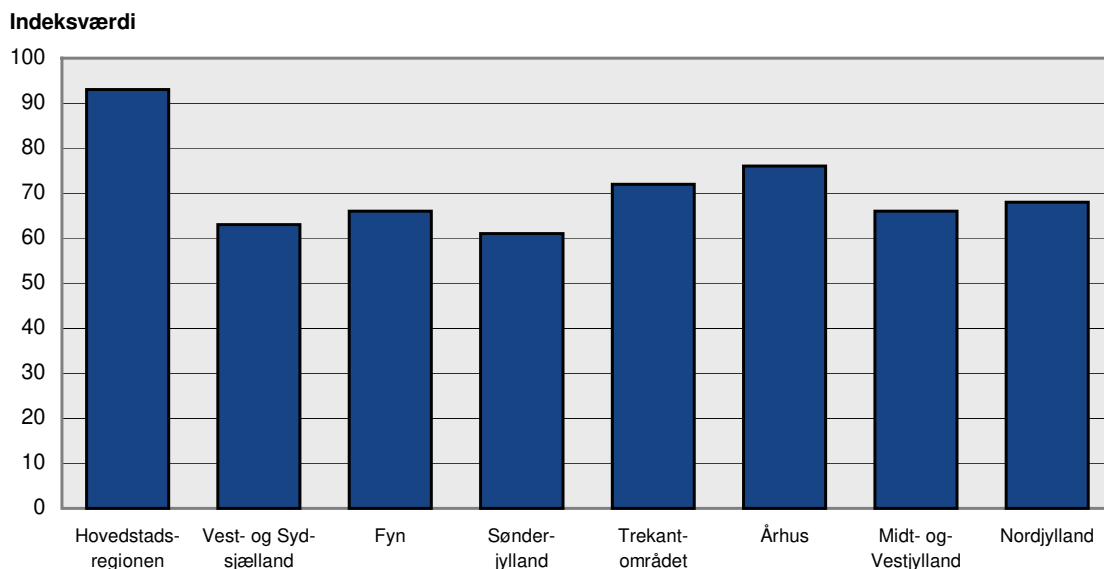
5. København som omdrejningspunkt

5.1. København som driver for udviklingen

Nedenstående **figurer 16 og 17** viser en benchmarking af Hovedstadsregionens præstationer inden for de fire nye vækstdrivere: Menneskelige ressourcer, innovation, iværksætteri og informations- og kommunikationsteknologi³⁴.

Figur 16 viser, at Hovedstadsregionen skiller sig markant ud fra de øvrige danske regioner, og der er langt til de regioner, som kommer nærmest på Hovedstadsregionen: Århus og Trekantsområdet.

Figur 16. Hovedstadsregionens præstationer inden for menneskelige ressourcer, iværksætteri og informations- og kommunikationsteknologi.

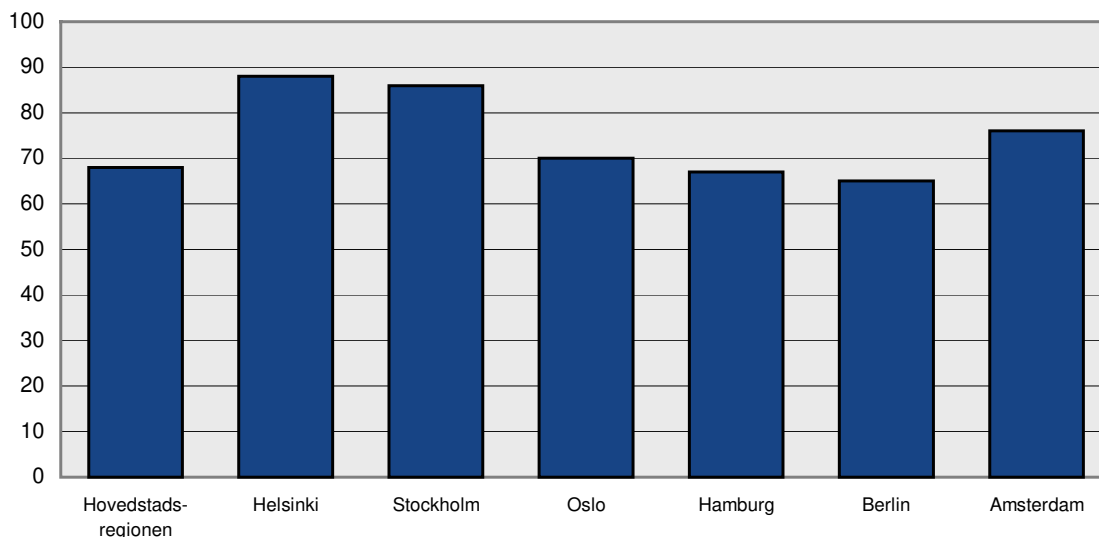

Derimod viser **figur 17**, at Hovedstadsregion ikke kan holde den flotte position sammenlignet med de øvrige nord-europæiske metropoler – her er både Helsinki, Stockholm, Amsterdam og Oslo bedre.

³ "På vej mod en erhvervsstrategi for København – hvad viser eksisterende analyser om regionens udgangspunkt?", Inside Consulting, 2004

Figur 17. Hovedstadsregionens internationale præstationer inden for menneskelige ressourcer, iværksætteri og informations- og kommunikationsteknologi.

Indeksværdi

Tal fra Danmarks Turistråd viser⁵, at en meromsætning på 100 mio. kr. har en spredningseffekt, uanset om merinvesteringen finder sted i Hovedstadsregionen eller det øvrige Danmark, men at der er stor forskel i den såkaldte spredningsfaktor.

Figur 18. Spredningseffekter af en meromsætning på 100 mio. kr.

	Direkte effekt i antal nye job	Afledt effekt i antal nye job	Spredningsfaktor
Hovedstadsregionens effekt på det øvrige Danmark.....	100	30	1,30
Øvrige Danmarks effekt på Hovedstadsregionen.....	100	7	1,07

Kilde: Beregning fra Danmarks Turistråd i "Hovedstaden og globaliseringen", Copenhagen Economics, 2004.

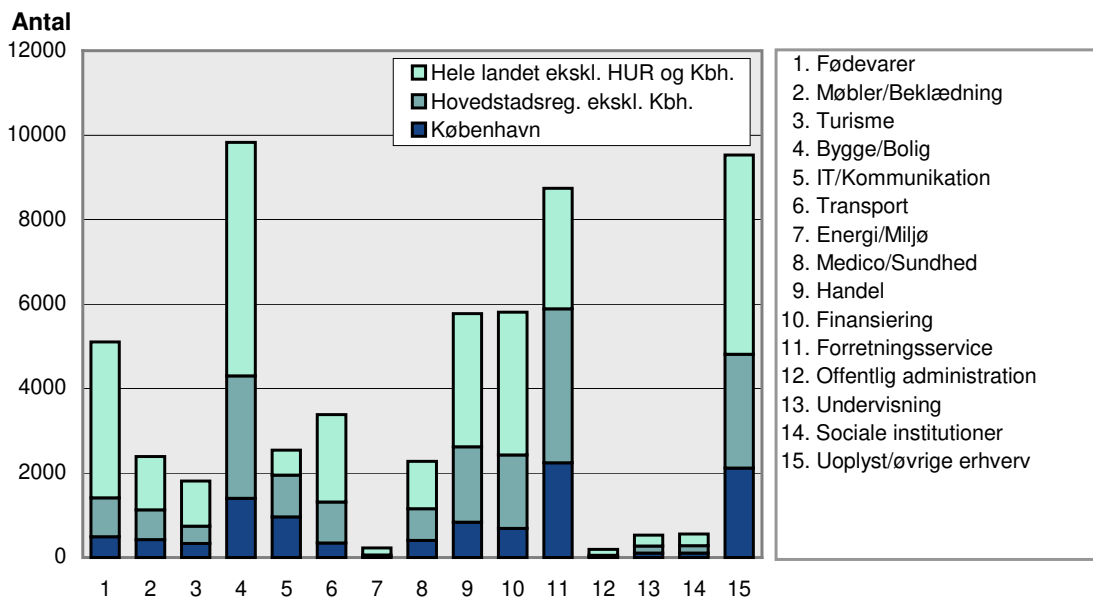
Således tyder tallene på, at Hovedstadsregionen klarer sig tilfredsstillende i et nationalt perspektiv, men ikke tilfredsstillende i et internationalt perspektiv. Hovedstadsregionen har forudsætningerne for at kunne være driveren bag den fremtidige udvikling af både regionen og Danmark som helhed, og investeringer i Hovedstaden kommer også det øvrige Danmark til gode.

⁵ "Hovedstaden og globaliseringen – Danmarks strategiske udfordring", Copenhagen Economics, 2004

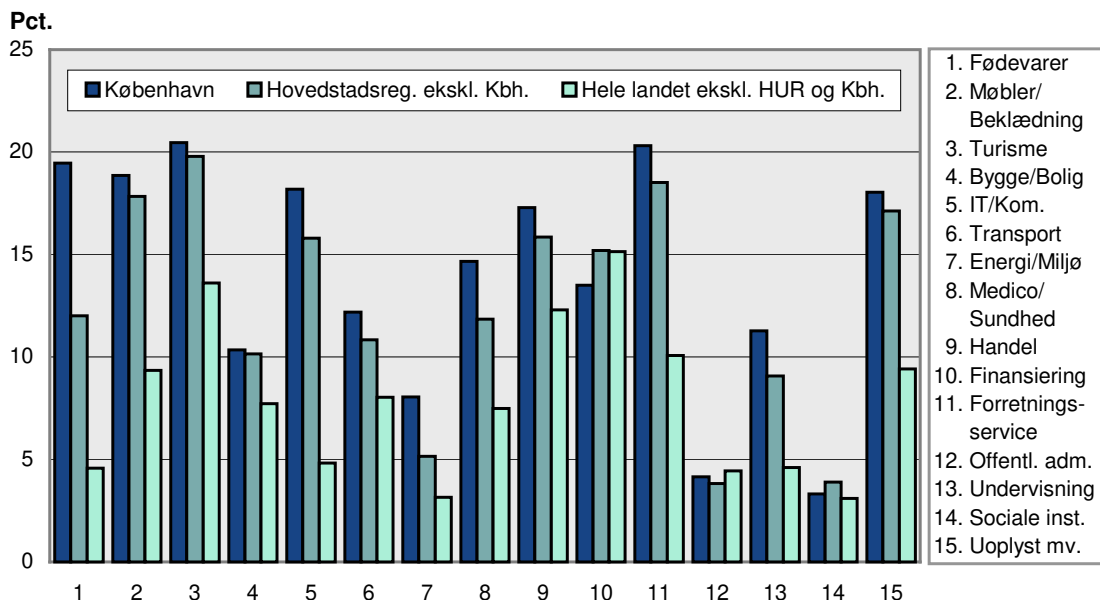
5.2. Iværksætteri

Antallet af nye virksomheder er den vigtigste kilde til vækst ifølge analyser fra OECD. Det er derfor vigtigt løbende at følge antallet af nye virksomheder i København og regionen som helhed.

Figur 19. Nye virksomheder efter ressourceområde 2003.

Figur 19 viser antallet af nye virksomheder i hhv. København, Hovedstadsregionen og det øvrige Danmark. Det tyder på, at københavnerne etablerer flest virksomheder inden for Forretningsservice, Øvrige Erhverv, Bygge/Bolig samt IT/Kommunikation. I Hovedstadsregionen er det næsten de samme områder, der topper: Forretningsservice, Bygge/Bolig, Øvrige Erhverv, Handel og Finansiering. I det øvrige Danmark er det Bygge/Bolig, Øvrige Erhverv, Fødevarer og Finansiering.

Figur 20. Nye virksomheder i procent af bestand 2003.

Figur 20 viser de nye virksomheder i forhold til de eksisterende virksomheder i hhv. København, Hovedstadsregionen og det øvrige Danmark fordelt på ressourceområder.

Generelt viser tallene, at der skabes forholdsvis langt flere virksomheder især i København, men også i Hovedstadsregionen sammenlignet med den eksisterende bestand. Kun på to områder, Finansiering og Sociale institutioner, ligger København med lavere vækstrater end de øvrige regioner med hensyn til at skabe nye virksomheder. Inden for alle de øvrige områder ligger København øverst med hensyn til vækstrater set i forhold til allerede eksisterende antal virksomheder over det resterende Hovedstadsregion og det øvrige Danmark.

For København viser tallene, at nye virksomheder inden for ganske mange områder udgør tæt på 20 pct. af de eksisterende virksomheder, hvilket må vurderes at være højt. Disse områder er: Turisme, Forretnings-service, Fødevarer, Møbler/Beklædning, Øvrige Erhverv samt IT/Kommunikation.

I den resterende Hovedstadsregion er der ligeledes tale om pæn vækst, når det gælder nye virksomheder, men vækstraterne ligger ikke så højt som i København. De vigtigste områder i forbindelse med nye virksomheder er: Turisme, Forretnings-service, Møbler/Beklædning, Øvrige Erhverv, Handel og IT/Kommunikation.

I det øvrige Danmark genereres der ikke så mange nye virksomheder i forhold til det nuværende antal. Alle ressourceområder har vækstrater, der er lavere end 15 pct., så der altså en markant forskel på iværksætterier imellem især København og i mindre grad Hovedstadsregionen og så det øvrige Danmark. I det øvrige Danmark er det områderne Finansiering, Turisme, Handel og Forretnings-service, der genererer den største vækst med hensyn til nye virksomheder.

København toppet med andre ord som den region i Danmark, hvor der er flest iværksættere i forhold til det eksisterende antal virksomheder.

Men internationalt ligger København i bund i sammenligning med Berlin, Hamburg, Amsterdam, Helsinki, Stockholm og Oslo, når det handler om entrepreneurship, dvs. opstart og udvikling af nye virksomheder. Undersøgelsen viser videre, at der er en lav andel af vækstvirksomheder blandt de nye virksomheder i Hovedstadsregionen, dvs. virksomheder, der har en vis vækst og dermed bidrager til konkurrencen og dynamikken i regionerne.

Figur 21. International Benchmarking af Hovedstadsregionen”, HUR, 2002.

Vækstvirksomheder i nord-europæiske storbyer	Index
Oslo.....	100
Stockholm	98
Helsinki	87
Hamburg.....	62
Berlin	62
Hovedstadsregionen	62

Hovedstadsregionen har i forhold til resten af Danmark en højere etableringsrate for nye virksomheder (andelen af nye virksomheder i København og Frederiksberg udgør omkring 7 procent, mens den for resten af landet udgør omkring 4 procent), men samtidig at der er en lavere overlevelseshandel.

6. København og globaliseringen

6.1. Private virksomheders eksport

Tal for virksomhedernes eksport udtrykker private virksomheders salg til udlandet. Tallene er genereret ud fra momslovgivningen, hvor indenlandsk salg er momspligtigt, mens eksport m.v. ikke er belagt med moms. Der er dog enkelte undtagelser, hvor indenlandsk salg er momsfrit, og dermed indgår i eksporttallene. Det gælder salg af aviser, brevporto, salg og udlejning af fly og skibe samt transport til og fra udlandet, hvorfor der på nogle områder vil være en skævvægtning.

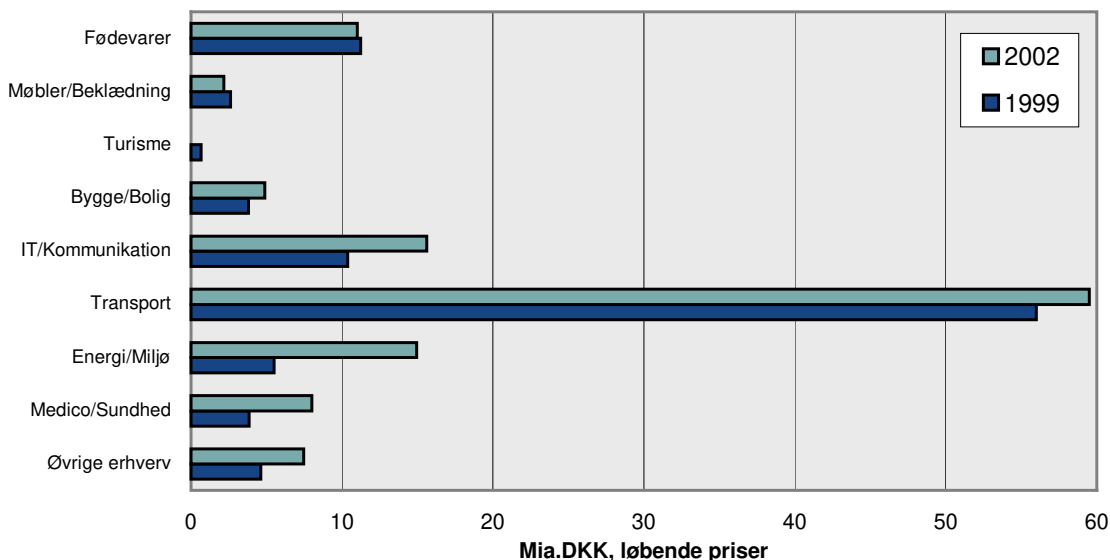
Figur 22 viser private virksomheders eksport i København i 1999 sammenlignet med 2002. I denne tabel skiller Transport sig ud med en meget stor eksport i forhold til de øvrige erhvervsområder. Tallene skal imidlertid tages med et stort forbehold, idet problemstillingen med momsfrit indenlandsk salg (eksempelvis transport til og fra udlandet) givetvis spiller ind her.

Øvrige områder med en relativt stor men langt fra ligeså stor eksport er Energi/Miljø, IT/Kommunikation samt Fødevarer.

Stort set alle områder (undtagen Møbler/Beklædning samt Turisme) har oplevet vækst de seneste år, herunder særligt IT/Kommunikation, Energi/Miljø samt Medico/Sundhed og Øvrige Erhverv.

Figur 22. Eksport (afgiftsfritaget omsætning) - København.

Ressourceområde

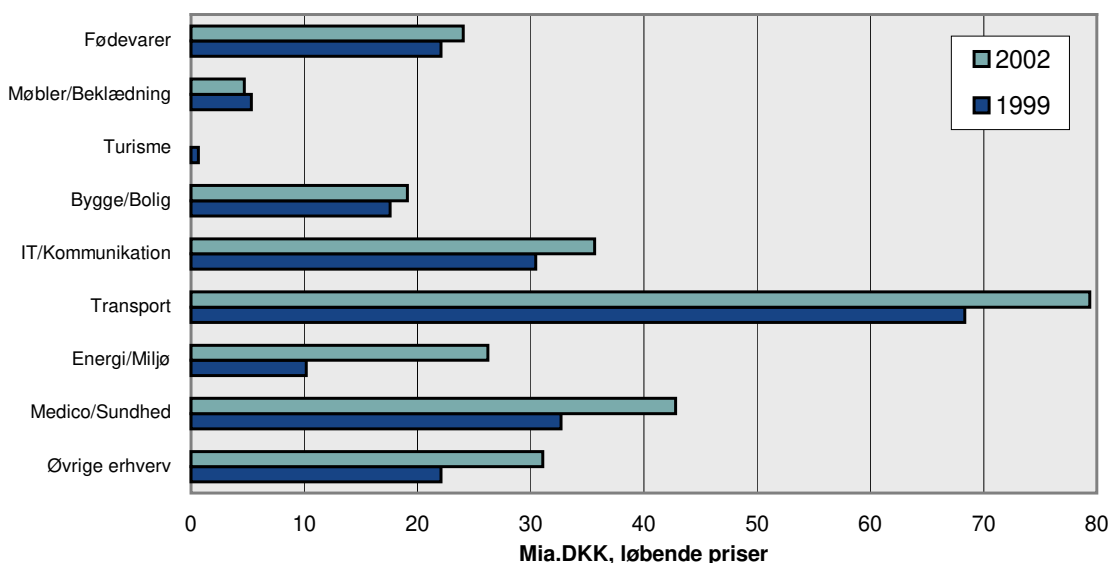

Ser man på Hovedstadsregionen (**figur 23**) gør samme pointe vedrørende Transport sig også gældende her, om end knap så markant. Men herudover er det i Hovedstadsregionen Medico/Sundhed, IT/Kommunikations samt Øvrige Erhverv, der har en særlig høj eksport.

Områder, der har oplevet stor vækst er særligt Energi/Miljø samt også Øvrige Erhverv, Medico/Sundhed samt Transport.

Figur 23. Eksport (afgiftsfritaget omsætning) - Hovedstadsregionen.

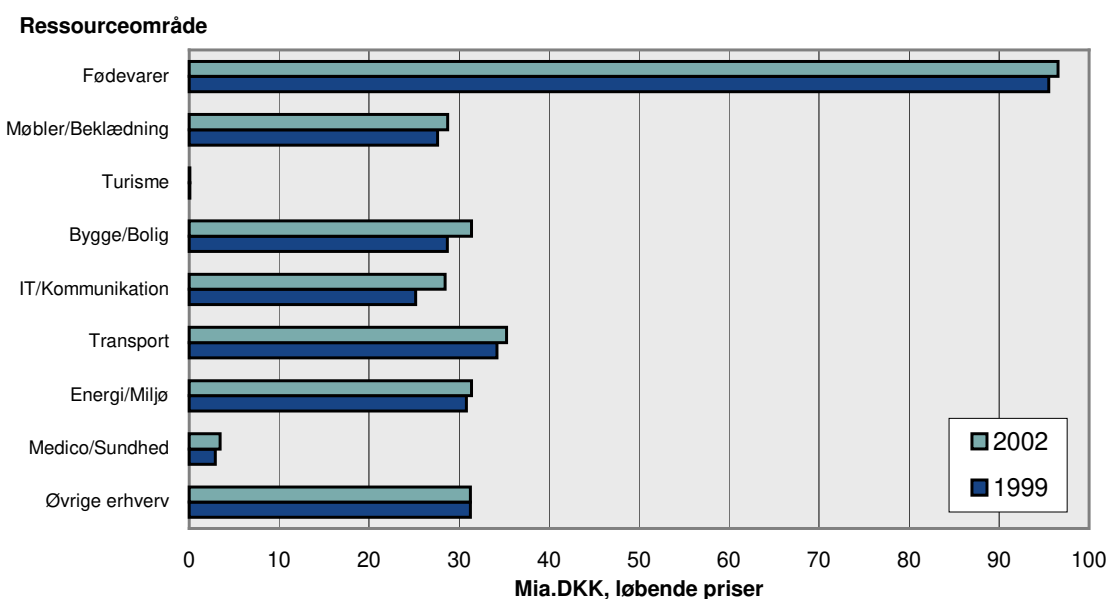
Ressourceområde

Ser man på hele Danmark ekskl. Hovedstadsregionen (**figur 24**) tegner sig til gengæld et helt andet billede. Her er det gruppen Fødevarer, der har den markant største eksport. Det er samtidig den gruppe, der har oplevet størst fremgang i perioden, om end også Energi/Miljø her har oplevet en pæn fremgang.

For de øvrige grupper placerer de sig jævnt med en eksport på omkring 30.000 mio. kr., undtagen dog Medico/Sundhed, som har en bemærkelsesværdig lille eksport i forhold til de øvrige grupper.

Figur 24. Eksport (afgiftsfritaget omsætning) - hele landet ekskl. Hovedstadsregionen.

Således viser tallene, at Transport er det område, som eksporterer langt mere i både København og den resterende Hovedstadsregion, hvor det er Fødevarer, der skiller sig ud i det øvrige Danmark.

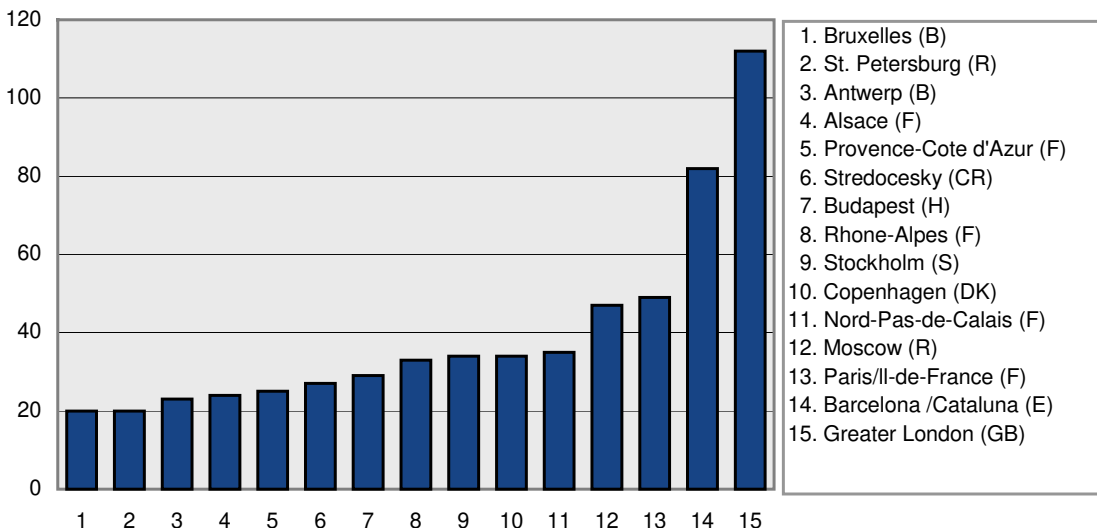
6.2. Udenlandske investeringer

Udenlandske investeringer opgøres nedenfor i ”investeringsprojekter”, hvilket dækker over, når udenlandske virksomheder etablerer sig i en region, og når udenlandske virksomheder, der allerede er etableret i en region, vælger at ekspandere med yderligere aktiviteter.

Hovedstadsregionen (inkl. København) og Stockholm byregion er de storbyregioner i Skandinavien, der har tiltrukket flest udenlandske investeringer og placerer sig på en delt 6. plads i Europa med hver 34 investeringsprojekter i 2003, jf. som afspejlet i nedenstående **figur 25**.

Figur 25. Investment projects in Top 15 European city-regions, 2003.

Antal

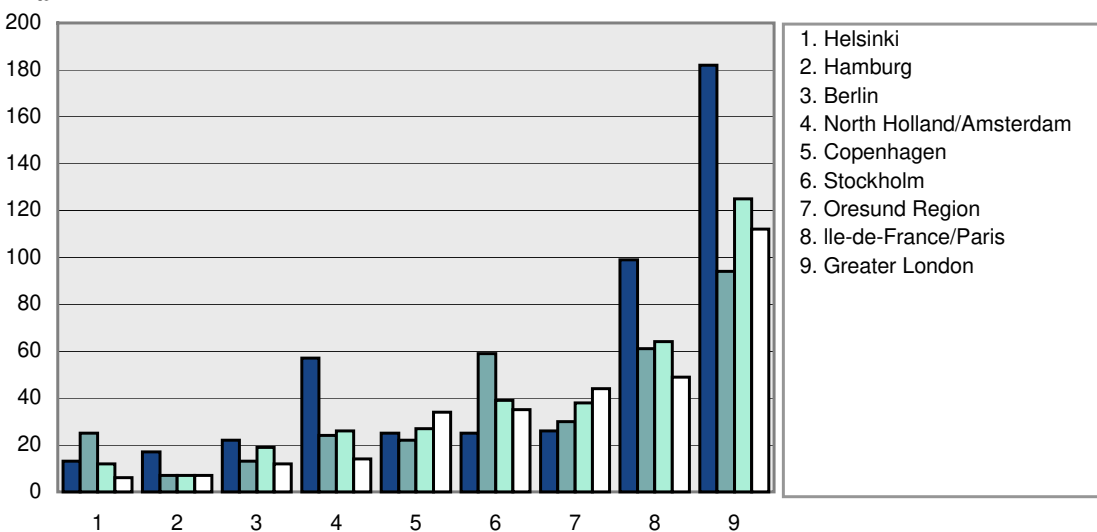

Kilde: Copenhagen Capacity på baggrund af tal fra Ernst & Yong, 2004.

Ser man på udviklingen i antallet af udenlandske investeringsprojekter (figur 26) afspejler det, at der har været en vækst i investeringerne i Hovedstadsregionen (inkl. København) de seneste tre år således, at København og Øresundsregionen fortsat styrker sin position i Europa, hvad angår tiltrækning af investeringer.

Figur 26. Investment projects in selected European city-regions, 2000-2003.

Antal

Kilde: Copenhagen Capacity på baggrund af tal fra Ernst & Yong, 2004.

Nedenstående **figur 27** viser skandinaviske by-regioners andel af investeringsprojekter på henholdsvis Skandinavisk og nationalt niveau. Tabellen afspejler, at Hovedstadsregionen inkl. København er den alene mest vigtige lokalitet for investeringer i Danmark og er langt mere vigtig for de samlede investeringer i Danmark end hovedsæder i de øvrige skandinaviske lande.

Tabel 27. Skandinaviske byregioners andel af det totale antal investeringsprojekter på hhv. Skandinavisk og nationalt niveau, Copenhagen Capacity 2004.

	National andel	Skandinavisk andel
Øresundsregionen.....	38	34
Stockholm	45	26
København	83	26
Gøteborg.....	17	10
Skåne/Malmø.....	13	8
Helsinki	67	5
Oslo.....	60	2

Kilde: Copenhagen Capacity på baggrund af tal fra Ernst & Young, 2004.

Ligeledes hvad angår andelen af internationale hovedsæder, kan ingen region i Danmark hamle op med Hovedstadsregionen. Langt størstedelen af Danmarks internationale koncerner er beliggende i Hovedstadsregionen – en tendens der er blevet forstærket gennem det seneste årti. I 1990-1992 lå 45 pct. af de internationale koncerner i Hovedstadsområdet, i 1999-2001 var denne andel vokset til 60 pct.⁶. Dette afspejles også i nedenstående **figur 28** over antal multinationale virksomheder i Hovedstadsregionen og Danmark 2000–2004.

Figur 28. Antal multinationale virksomheder i Danmark, Hovedstadsregionen og resten af landet (Danmark minus HUR). 2000–2004.

År	DK	HUR	DK ekskl. HUR
2000.....	2.826	1.789	1.037
2001.....	2.796	1.937	859
2002.....	2.747	1.990	757
2003.....	2.684	2.056	628
2004.....	2.492	2.035	457

Kilde: Copenhagen Capacity på baggrund af tal fra Ernst & Young, 2004.

Tallene for udenlandske investeringer i København og Hovedstadsregionen påpeger atter, at København har potentialet til at styrke sin position som en metropol og den mest betydningsfulde metropol i Nord-Europa. København er sammen med Hovedstadsregionen og Øresundsregionen ved at indtage positionen som den vigtigste region i Nord-Europa. Tallene viser endvidere, at København ikke har konkurrerende regioner i Danmark – det øvrige Danmark tiltrækker færre og færre udenlandske investeringer.

⁶ Analysen "Hvilke rammevilkår er afgørende for valg eller fravalg af Danmark", Danmarks Erhvervsråd, 2004.